dėjo veikti turgavietė. 1722 m. priemiestis buvo sujungtas su senamiesčiu, o jo prekyvietė virto galvijų turgumi. Šalia turgavietės veikė smuklės-viešbučiai.

Žvalgomieji tyrimai vykdyti kasant du 1,5x 1 m dydžio šurfus (3 m^2), žvalgytos 60 m ilgio, 50 cm pločio ir iki 1,1 m gylio dujotiekio tranšėjos (1, 2 pav.). Bendras tirtas plotas sudaro 33 m^2.

Šurfas 1 kastas Turgaus aikštės 7, 9, 11, 13, 15 ir 17 pastatų vidinio kiemo ŠR dalyje. Tyrimų metu po asfaltu ir supiltinės tamsiai pilkos žemės sluoksniu su gausiomis statybinėmis griuvenomis 35–37 cm gylyje šurfo ŠR pakraštyje atidengtas 50 cm pločio iš antrinio panaudojimo raudonų plytų dėtas vieno aukšto grindinys, kuris tęsėsi už šurfo ribų. Šurfo PR krašte, išilgai sienelės, 50–54 cm gylyje atidengtas ant 2–3 aukštų lauko akmenų pamatėlio netvarkingai iš apskilusių antrinio panaudojimo raudonų plytų krautas mūro fragmentas. Išlikęs mūro aukštis – 72 cm. 1,15 m gylyje centrinėje šurfo dalyje atidengtas duobės viršus. Duobė užpildyta tamsiai pilka žeme su XVIII–XIX a. pradžia datuojamais radiniais – buitinės keramikos fragmentais. Tai žiestų indų fragmentai be glazūros, dengti ruda ir žalia glazūra, dalis su augalinio ornamento motyvais, bei balto molio lėkštės, šukės, dengtos balta ir mėlyna glazūra, su žvejo valtyje motyvu (3:1 pav.). Taip pat rasta langų stiklo ir stiklinių indų bei kaolininių pypkių kotelių fragmentų, balta ir mėlyna glazūra dengto koklio fragmentas, geležinė kaltinė vinis. Duobė į įžemį įgilinta iki 1,8 m nuo šurfo viršaus. 1,5 m gylyje joje atidengti dviejų medinių kubilų dugnų fragmentai su iš dalies išlikusiomis apie 30 cm aukščio sienelėmis. Kubilai apie 65 cm skersmens. Šurfo PR dalyje įžemis (pilkas rupus smėlis) atidengtas 1,5 m gylyje. Melsvas šlynas – sapropelis fiksuotas 2,1 m (H_{abs} 3,76 m) gylyje.

Šurfas 2 kastas kiemo PV dalyje. Tyrimų metu po asfaltu ir 90 cm supiltinės pilkos žemės sluoksniu su XX a. statybinėmis griuvenomis fiksuotas supiltinis pilkos žemės sluoksnis be radinių. Šurfas kastas iki 1,9 m gylio, kol buvo užlietas vandeniu.

Apatinėje dujotiekio tranšėjos dalyje, šurfo 1 aplinkoje (nuo 1 m gylio) surinkta pavienių XVIII–XIX a. datuojamų radinių – buitinės keramikos šukių, koklių fragmentų, kaltinių vinių, kaulinio adiklio, ornamentuoto įkartomis, fragmentas (3:2 pav.). Kitur buvo tik XIX–XX a. sluoksniai.

The Courtyards of Turgaus Square

In 2016, two test pits (3 m^2) were excavated and the digging of a 60 m long utility trench (Figs. 1, 2) monitored in the inner courtyards of the buildings at Turgaus Sq. 7, 9, 11, 13, 15, and 17 in Klaipėda Old Town. 18th–20th-century cultural layers up to 1.8 m thick with various contemporary finds were discovered in test pit 1 and its vicinity (Fig. 3).

Donatas Zubrickas

Didžioji Vandens gatvė 27

Klaipėdos senamiestyje, Didžioji Vandens g. 27 sklype, buvo numatyta naujo pastato statyba. Anksčiau, 2014 m., šiame sklype buvo atlikti žvalgomieji tyrimai (A. Milius), kurių metu aptikti XVIII–XIX a. pamatai, o po jais – XVII a. datuojamas kultūrinis sluoksnis (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 617). Naujas pastatas statytas neardant šių pamatų, todėl sklype buvo atlikti žvalgymai, o Didžiojoje Vandens gatvėje suprojektuotų inžinerinių komunikacijų vietose – detalieji tyrimai.

Detalieji tyrimai atlikti Didžiosios Vandens gatvės ŠR dalyje. Čia tirtos 3 perkasos (bendras 62 m ilgis), fiksuoti gatvei būdingi niveliaciniai sluoksniai. Tirta iki 1,6–2,2 m gylio. Nustatyta,

1 pav. XVIII–XIX a. pamatai iš ŠR. D. Zubricko nuotr.

Fig. 1. The 18th–19th-century foundations, as seen from the NE.

2 pav. Žvalgymų metu aptikti pamatai. D. Zubricko nuotr.

Fig. 2. The foundation discovered during the survey.

kad šioje dalyje galima būtų išskirti XIX–XX bei XVII–XVIII a. horizontus. Vienintelis tyrimų vietoje aptiktas grindinys fiksuotas pačiame paviršiuje, po asfaltu. Aptikta horizontaliai pamestų lentų, pavienių akmenukų, tačiau aiškių gatvės chronologinių etapų išskirti nepavyko. Surasti ankstyviausi radiniai datuojami XVII a. pradžia. Perkasų apačioje fiksuotas pilkšvas smėlis bei pilkas šlynas – įžemis. Visa tai paneigia prieš tyrimus buvusią nuostatą, kad šioje vietoje po gatve yra tekėjusi senosios Dangės upės vaga, kuri buvusi užkasta iki XVII a. pabaigos. Tokiu būdu dabartinė Didžiosios Vandens gatvės ŠR dalis jau turėtų būti priskirta Frydricho priemiesčiui.

Dvi 2 m pločio perkasos tirtos pačiame Didžiosios Vandens g. 27 sklype aplink suprojektuotą pastatą. Sklype aptikti čia XIX a. pradžioje (XVIII a. pabaigoje?) stovėjusio pastato pamatai bei grindiniai (1 pav.). Likusi pastato dalis su krosnies bei kamino vieta aptikta vėliau atliekant žvalgymus nukasant paviršinį sluoksnį (2 pav.). Sklypo V dalyje aptikta XX a. slėptuvės

(?) vieta, kuri nebuvo pažymėta jokiame miesto plane. Sklype buvo tiriama iki projektinio 2,2–2,4 m gylio. Nustatyta, kad sklypas pokariu paaukštintas. XX a. datuojami sluoksniai siekia iki 1,2 m gylį. Žemiau aptikti niveliaciniai XVIII a. datuojami sluoksniai. Rankiniu kalamuoju zondu nustatyta, kad sklypo vietoje toliau yra dumblingas su senosios Dangės vaga ar salpa sietinas sluoksnis.

Didžioji Vandens St. 27

An excavation and survey were conducted at the site of new utility lines on the plot at Didžioji Vandens St. 27. During the investigation, 17th–20th-century layers were recorded in the street, which was not paved until the very end of the 19th century. No traces of the old River Dangė were discovered in the street. Meanwhile, 18th–19th-century foundations and paving were found on the plot (Figs. 1, 2).

KRAŽIAI

Donatas Zubrickas

Vytauto, Kapų, Medeinės ir Kolegijos gatvės

2016 m. Kražiuose buvo numatyta naujai pakloti naują 2,637 km ilgio elektros kabelio liniją. Visų pirma suprojektuotoje elektros kabelio trasos vietoje atlikti žvalgomieji tyrimai, ištirti 54 1x1 m dydžio šurfai (bendras ištirtas 54 m^2 plotas). 2016 m. šurfais tirta Vytauto, Kapų, Medeinės ir Kolegijos gatvėse.

Žvalgomųjų tyrimų metu didesnėje šurfų dalyje fiksuoti vėlyvi XIX–XX a. kultūriniai sluoksniai bei užstatymo liekanos. Archeologinis sluoksnis aptiktas į V nuo Kražių kolegijos (šurfai 14–17), į R nuo kolegijos (šurfai 19–21), Medeinės gatvės R dalyje (šurfai 26, 36) bei saugomos teritorijos V dalyje ties Vytauto gatve (šurfai 4, 13).

Ties Vytauto gatve kastuose šurfuose 4 ir 13 (ties saugomos teritorijos V riba) fiksuoti niveliaciniai sluoksniai, suformuoti užpilant šioje vietoje buvusios upelės vagą. Maždaug nuo 1,1–1,3 m gylio tirtas sluoksnis su XVII–XVIII a. radiniais. Šurfe 4 apie 1,5 m gylyje aptikti susmeigti iki 5 cm skersmens mediniai kuolai (žvejybos vieta?).

Į R nuo Kražių kolegijos tirtuose šurfuose 20–21 po paviršiniu sluoksniu fiksuotas tokios pačios spalvos iki 1,9 m storio kultūrinis sluoksnis su XVII–XX a. radiniais. Įžemis nepasiektas. Vidutiniškai nuo 1,2 m gylio išskirtas archeologinis horizontas, nes nuo minėto gylio aptikta jau XVII–XVIII (XIX?) a. datuojamų radinių. Šurfe 19 XVIII–XIX a. datuojamas archeologinis sluoksnis aptiktas jau 40 cm gylyje. Į V nuo kolegijos tirtuose šurfuose 14–17 iki 40 cm storio XVI–XVII a. datuojamas kultūrinis sluoksnis fiksuotas vidutiniškai 20–40 cm gylyje. Panašiame gylyje minėto laikotarpio kultūrinis sluoksnis aptiktas Medeinės gatvės R dalyje kastuose šurfuose 26 ir 36.

Atsižvelgus į tyrimų rezultatus, į V nuo kolegijos pastato šurfų 14–17 bei į R nuo Medeinės gatvėje tirtų šurfų 26 ir 36 aplinkose dalį elektros kabelio nutarta pakloti uždaruoju prastūmimo būdu. Suprojektuotos elektros kabelio trasos vietoje iki įžemio tirtos 1 m pločio perkasos. Iš viso ištirta 14 perkasų, 177 m^2 plotas.

Šių tyrimų metu surinkta radinių bei fiksuotos į įžemį įgilintos struktūros, t. y. perkasimai bei ūkinės duobės. Tik 2 perkasose aptikta pamatų bei grindinys (1 pav.). Vienas pamato fragmentas bei grindinys aptiktas perkasoje 1, tirtoje ties Medeinės gatve, bei vienas iš lauko akmenų krautas pamatas – perkasoje